

مقدمه‌ای بر سیستم‌های مدیریت کیفیت، ایمنی
و بهداشت و محیط زیست
در مدیریت شهری با تاکید بر شهرداری ناحیه

مؤلفین:

دکتر آرش قربانی کوتنائی

(مدرس دانشگاه و کارشناس ارشد شهرداری تهران)

محمد حسن فصیح رامندی

سرشناسه	:	قربانی کوتنایی، آرش، ۱۳۵۸ -
عنوان و نام پدیدآور	:	مقدمه‌ای بر سیستم‌های مدیریت کیفیت، ایمنی و بهداشت و محیط زیست در مدیریت شهری با تأکید بر شهرداری ناحیه /تالیف آرش قربانی کوتنایی، محمدحسن فصیح‌رامندی. تهران: فر قلم، ۱۳۹۰
مشخصات نشر	:	۱۹۹ ص.
مشخصات ظاهری	:	۹۷۸-۶۲۲-۶۲۲۳-۰۳-۴
شابک	:	فیبا
وضعیت فهرست نویسی	:	کیفیت فراگیر -- مدیریت -- استانداردها
موضوع	:	Total quality management -- Standards
موضوع	:	مدیریت محیط زیست -- استانداردها
موضوع	:	Environmental management -- Standards
موضوع	:	ایمنی صنعتی -- استانداردها
موضوع	:	Industrial safety -- Standards
موضوع	:	شهرداری -- ایران
موضوع	:	Municipal government -- Iran
شناسه افزوده	:	فصیح‌رامندی، محمدحسن، ۱۳۵۴ -
رده بندی کنگره	:	۷۱۳۹۷م ۶/۲/۱۵HD
رده بندی دیویی	:	۶۵۴/۵۶۲
شماره کتابشناسی ملی	:	۵۲۲۳۱۸۸

تألیف

نام کتاب: مقدمه‌ای بر سیستم‌های مدیریت کیفیت، ایمنی و بهداشت و محیط زیست در مدیریت شهری با تأکید بر شهرداری ناحیه
مؤلفان: دکتر آرش قربانی کوتنایی (مدرس دانشگاه و کارشناس ارشد شهرداری تهران)، و محمدحسن فصیح‌رامندی.

ناشر: فر قلم

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۲۲۳-۰۳-۴

تعداد صفحه: ۱۹۹ صفحه

نوبت چاپ: اول ۱۴۰۰

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

قیمت: ۵۸۰۰۰ تومان

صفحه آرایی، چاپ و صحافی: دفتر فنی طاه‌ها

تهران: میدان انقلاب - روبروی سینما بهمن - تالار بزرگ کتاب - طبقه همکف - پلاک ۲۱

تلفن: ۶۶۴۱۶۵۶۵ - ۶۶۹۵۹۵۳۱
Email: Tahaoffice@yahoo.com

حق چاپ محفوظ و متعلق به مؤلف است

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
..... پیشگفتار	۱۷

فصل اول: تعاریف و مفاهیم

..... ایزو چیست؟	۲۱
..... تعاریف و اصطلاحات	۲۳
..... خطر (Hazard)	۲۳
..... رویداد (Incident)	۲۳
..... حادثه (Accident)	۲۴
..... شبه حادثه (Near-miss)	۲۴
..... شناسایی خطر (Identification Hazard)	۲۴
..... ریسک (Risk)	۲۴
..... ارزیابی ریسک (Risk Assessment)	۲۴
..... ریسک قابل تحمل (Tolerable Risk)	۲۵
..... پیامدهای زیست محیطی (Environmental Impact)	۲۵
..... جنبه‌های زیست محیطی (Environmental Aspect)	۲۵
..... طرف ذینفع (Interested Party)	۲۵
..... تشدید (Escalation)	۲۵
..... کاهش (Mitigation)	۲۵
..... ممانع (Barrier)	۲۵
..... اصلاح	۲۶
..... اقدامات اصلاحی	۲۶
..... عدم انطباق	۲۶
..... انطباق	۲۶
..... اقدام پیشگیرانه	۲۶

۲۶	نماینده مدیریت/ مدیر کیفیت
۲۶	ممیز
۲۷	سرممیز
۲۷	مرجع بروز عدم تطابق
۲۷	مسئول رسیدگی به عدم تطابق
۲۷	سیستم مدیریت کیفیت ISO9001
۲۷	سیستم مدیریت زیست محیطی ISO14001
۲۸	سیستم مدیریت ایمنی و بهداشت شغلی OHSAS 18001
۲۸	خط مشی مدیریت یکپارچه
۲۸	اهداف مدیریت یکپارچه

فصل دوم: شناسایی خطرات و ارزیابی ریسک

۳۲	۱- شناسایی خطرات
۳۳	اولویت خطرپذیری (RPN)
۳۳	تشریح مراحل انجام کار
۳۴	نحوه محاسبه اولویت خطرپذیری
۳۵	تعریف سطوح بحرانی
۳۶	نحوه ارزیابی جنبه زیست محیطی و ریسک ایمنی و بهداشتی
۳۶	۲- ارزیابی ریسک

فصل سوم: استاندارد ISO 14001: 2004، استاندارد ISO 9001: 2008

استاندارد OHSAS 18001: 2007

۴۱	مقدمه:
۴۳	الف - استاندارد ISO 14001: 2004
۴۳	۲- تعاریف
۴۳	۲-۱- بهبود مستمر
۴۴	۲-۲- محیط زیست

۴۴	۳-۲- جنبه زیست محیطی
۴۴	۴-۲- پیامد زیست محیطی
۴۴	۵-۲- سیستم مدیریت زیست محیطی
۴۴	۶-۲- ممیزی سیستم مدیریت زیست محیطی
۴۵	۷-۲- هدف کلان زیست محیطی
۴۵	۸-۲- عملکرد زیست محیطی
۴۵	۹-۲- خط مشی زیست محیطی
۴۵	۱۰-۲- هدف خرد زیست محیطی
۴۵	۱۱-۲- طرف ذینفع
۴۵	۱۲-۲- سازمان
۴۶	۱۳-۲- پیشگیری از آلودگی
۴۶	۳- الزامات سیستم مدیریت زیست محیطی
۴۸	۱-۳- خط مشی زیست محیطی
۴۹	۲-۳- طرح ریزی
۵۱	۳-۲-۳- اهداف کلان و اهداف خرد
۵۲	۴-۲-۳- برنامه(های) مدیریت زیست محیطی
۵۳	۳-۳- اجرا و عملیات
۵۳	۱-۳-۳- ساختار و مسئولیت
۵۴	۲-۳-۳- آموزش، آگاهی و صلاحیت
۵۵	۳-۳-۳- ارتباطات
۵۵	۴-۳-۳- مستندسازی سیستم مدیریت زیست محیطی
۵۶	۵-۴-۴- کنترل مدارک
۵۷	۶-۴-۴- کنترل عملیات
۵۷	۷-۴-۴- آمادگی و واکنش در وضعیت اضطراری
۵۸	۵-۴- بررسی و اقدام اصلاحی

- ۴-۵-۱- پایش و اندازه‌گیری ۵۸
- ۴-۵-۲- عدم انطباق و اقدامات اصلاحی و پیشگیرانه ۵۸
- ۴-۵-۳- سوابق ۵۹
- ۴-۵-۴- ممیزی سیستم مدیریت زیست محیطی ۶۰
- ۴-۶- بازنگری مدیریت ۶۱
- ب - استاندارد ISO 9001: 2008 ۶۲
- ۴-۱- الزامات عمومی ۶۳
- ۴-۲- الزامات مستندسازی ۶۵
- ۴-۱-۲- کلیات ۶۵
- ۴-۲-۲- نظامنامه کیفیت ۶۶
- ۴-۲-۳- کنترل مستندات ۶۶
- ۴-۲-۴- کنترل سوابق کیفیت ۶۷
- ۵- مسئولیت مدیریت ۶۷
- ۵-۱- تعهد مدیریت ۶۷
- ۵-۲- تمرکز بر مشتری ۶۷
- ۵-۳- خط مشی کیفیت ۶۸
- ۵-۴- طرح‌ریزی (Planning) ۶۸
- ۵-۴-۱- اهداف کیفیت ۶۸
- ۵-۴-۲- طرح‌ریزی سیستم مدیریت کیفیت ۶۸
- ۵-۵- مسئولیت، اختیار و ارتباطات ۶۹
- ۵-۱-۵- مسئولیت و اختیار ۶۹
- ۵-۲-۵- نماینده مدیریت ۶۹
- ۵-۳-۵- ارتباطات داخلی ۶۹
- ۵-۶- بازنگری مدیریت ۷۰
- ۵-۶-۱- کلیات ۷۰

پیشگفتار

در جهان امروز نیروی انسانی سالم و محیط زیست پاک در پیشرفت جامعه بشری نقشی انکارناپذیر دارد. موسسات بزرگ و پیشرو مجدانه می‌کوشند تا از نیروی انسانی و منابع زیست محیطی خود به شایستگی حفاظت و به بهترین وجه از آن استفاده کنند. یکی از روش‌های موثر برای آبادانی و شکوفایی اقتصادی استقرار سیستم مدیریت بهداشت ایمنی و محیط زیست (HSE-MS) است. نتایج بررسی‌ها حاکی از آن است که اکثر مدیران کارشناسان و کارکنان به دلیل مشکلات مختلف همچون مشغله کاری زمان کم کمبود کتاب‌های مفید علمی و یا انگیزه‌ی نازل تمایل چندانی به مطالعه کتاب‌ها و دستورالعمل‌های HSE ندارند. از طرف دیگر تجربه نشان می‌دهد که هر چه در امر آموزش کارکنان یک مجموعه یا سازمان تلاش شود، به همان نسبت آمار حوادث انسانی کاهش یافته و در نهایت موجب افزایش بهره‌وری، توسعه پایدار، افزایش شهرت و اعتبار سازمان و حفظ محیط زیست می‌شود. در تهیه و تدوین این کتاب کوشش بنده از آخرین مطالب علمی، معتبر و کاربردی استفاده شود چرا که اعتقاد داریم استفاده از مطالب جدید، آموزش مداوم و هدفمند، عامل بسیار قدرتمندی برای نهادینه کردن فرهنگ HSE در یک جامعه یا موسسه است.

لذا با توجه به کثرت قوانین و مقررات، ضوابط، دستورالعمل‌ها و... مرتبط با مدیریت شهری که موجبات سردرگمی مجریان و مدیران را فراهم نموده برآن شدیم تا با استفاده از بضاعت علمی خود کتابی کاربردی با عنوان الزامات IMS در مدیریت شهری با نگاه بر شهرداری ناحیه را به نگارش درآوریم.

امید است این کتاب بتواند مورد توجه و بهره‌برداری مدیران و کارشناسان محترم شهرداری‌ها، شهروندان گرامی و دانشگاهیان عزیز قرار گیرد. بدیهی است مباحث IMS بسیار گسترده بوده و این نوشته نمیتواند بدون عیب و نقص باشد، لذا موجب خرسندی خواهد بود تا با دریافت نظرات سازنده شما صاحب نظران محترم، بتوان نسبت به ارتقای کیفی این کتاب در ویرایش‌های بعدی، اقدام لازم مبذول گردد.

در خاتمه لازم میدانیم از همکاران محترم شهرداری تهران که در روند گردآوری این مجموعه با همفکری خود ما را یاری نمودند کمال تشکر و امتنان را داشته باشیم.